

HISTÒRIA | L'editorial Documenta Balear publica «Moviment obrer i escoles laiques a Menorca (1900-1936)», un estudi de Pere Alzina sobre cinc experiències pedagògiques amb visió avançada al seu temps

Pioners en l'educació integral

Laura Bañón

En els primers 40 anys del segle XX, a Menorca es van desenvolupar diverses experiències educatives laiques i obreristes. Aquestes iniciatives pedagògiques, les van impulsar col·lectius de caire progressista (liberals, republicans, anarquistes, anarcosindicalistes, socialistes...), gràcies a les aportacions econòmiques de molts de menorquins, incloent-hi emigrants a l'Argentina. Ara surt a la llum «Moviment obrer i escoles laiques a Menorca (1900-1936)», un llibre editat per Edicions Documenta Balear, on el mestre i pedagog Pere Alzina Seguí (Alaior, 1960) analitza la història d'aquests centres educatius seguint amb atenció particular el dinàmic entorn social que els va possibilitar.

L'investigador descriu i documenta cinc experiències d'escoles

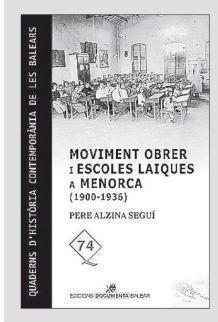
laiques i les seves relacions amb el teixit social menorquí.

LES CINC ESCOLES LAIQUES

Segons explica Pere Alzina, Gabriel Comas i Joan Mir i Mir el 1899 van

llançar una campanya a la premsa local per crear una escola d'educació integral a Maó, amb visió avançada i europea. A través de la Societat Progressiva Femenina van crear una primera escola el 1900 que es mantingué durant tres anys. Després s'amplià i acabà com a l'Escola Lliure del barri 15.

«Assistien 450 alumnes el matí, el capvespre i al vespre. Els professors els envià Ferrer i Guàrdia». El 1906 tancà per ordre governativa, tot i que l'esperit va perviure a través dels ateneus de Maó. A Ciutadella es creà l'Escola Racionalista. La primera s'obrí el 1906 al Casino 17 de Gener. El 1912-13 es va fer l'edifici

Alaior, epicentre educatiu. Els grups de pàrvuls de l'escola laica d'Alaior amb la germana del mestre Duran, Irene Duran. Aquest centre va ser la gran obra de Gabriel Comas i Joan Mir i Mir, impulsors d'una visió avançada i integral de la pedagogia. ● FOTO ARXIU PERE ALZINA

L'autor, Pere Alzina Seguí. ● FOTO UIB

A Ciutadella el fabricant de calçat Pons Menéndez obrí l'Escola Racionalista (1931-36), amb Àngel Muerza com a mestre

nou al Passeig Sant Nicolau. La segona fase va ser del 1931 al 1936, i l'escola funcionà subvencionada pel fabricant Pons Menéndez, amb Àngel Muerza com a mestre, pel que l'assistència i el material escolar eren gratuïts.

No obstant, la gran obra de Joan Mir i Gabriel Comas va ser l'Escola laica d'Alaior o Escola Nova (1906-1936), que recollia els principis

pedagògics de l'escola nova europea, amb el mestre Duran al capdavant. També el 1911, Alaior aconseguí la primera escola graduada de Menorca i de moltes províncies espanyoles, gràcies a Gabriel Comas. A més hi havia La Salle, donant-se al poble la convivència de tres centres d'ideologies diferents però amb projectes innovadors.

Les altres dues van ser l'Escola laica de Sant Lluís (1908-1911), que la duïa el polifacètic Pere Gornés i va tenir continuïtat en l'escola municipal, i l'Escola Laica des Castell (1922-1923), que s'obrí dins l'Ateneu des Castell i que es tancà durant la dictadura de Primo de Rivera.